

KELES

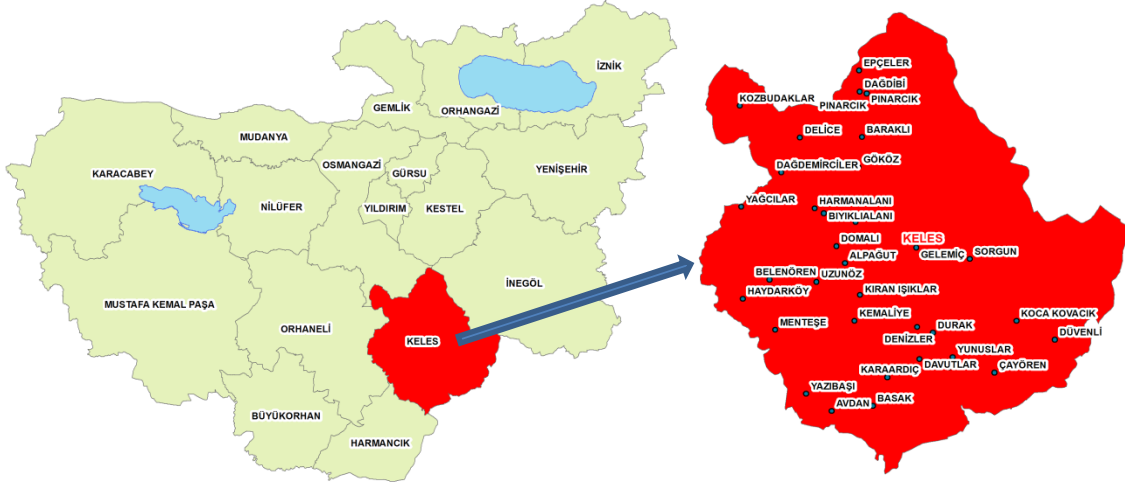
Kasım 2012

İçindekiler

1. Genel Görünüm	3
1.1. Coğrafya ve İklim	3
1.2. İdari Yapı	3
1.3. Tarih.....	4
1.4. Nüfus	4
1.5. Sosyal Yapı	6
1.5.1. Eğitim.....	6
1.5.2. Sağlık.....	6
2. Ekonomik Görünüm.....	7
2.1. Genel	7
2.2. Turizm.....	7
2.3. Tarım, Hayvancılık ve Ormancılık	8
3. İlçe Görüşleri.....	10
3.1. İlçeye Özgü İhtiyaçlar ve Sorunlar	10
3.2. İlçede Yapılması Hedeflenen ve/veya Düşünülen Projeler.....	10
3.3. Bölge ve ülke kalkınması için gerekli alanlar hakkında ilçe görüşleri	11
3.4. BEBKA Proje Çalışmaları	11

1. Genel Görünüm

1.1. Coğrafya ve İklim¹

Keles; 29° 10' ve 29° 30' batı meridyenleri, 39° 50' ve 40° 10' kuzey paralelleri arasında yer almakta olup ilçe topraklarının tamamı Ege Bölgesi sınırları içindedir. Topraklarını; doğuda İnegöl, güneydoğuda Domaniç ve Tavşanlı, güneyde Harmancık, batıda Orhaneli, kuzeyde Osmangazi ilçeleri çevirir. Yüzölçümü 657,25 km²'dir.

İlçe; Uludağ'ın güneydoğu uzantılarından olan Tepel Dağı'nın yine güney ve güneybatı yamaçlarını içine alan, bazı bölümleri düz bazı bölümleri dalgalı bir araziye sahiptir. Arazinin hemen hemen tamamı dağlık olmasına rağmen genel olarak kültüre elverişlidir. Topraklarının % 57 'sini (364 km²) ormanların teşkil ettiği Keles, Bursa'nın orman bakımından en zengin ilçesidir.

İlçede hakim olan toprak tipi “kahverengi orman toprağı” olup fazla miktarda kireç ihtiva eder, ancak kil oranı düşük olduğundan kolay işlenir. Toprakta % 30 kireç, % 19 fosfor ve % 2 oranında organik madde bulunduğu, toprağın asidik derecesinin (PH) 7.70 olduğu tesbit edilmiştir.

Kocasu yatağı ve havzası tamamen alüvyonlu topraklardan oluşur. Toprak kalınlığı bu sahalarda 8-10 m.yi bulur, diğer bölgelerde ise genellikle 50-100 cm'dir. İlçe topraklarında birbirinden ayrı iki dağ sırası bulunmakta; bunlar güneydoğu-kuzeybatı doğrultusunda uzanmaktadır. Bu iki dağ sırası arasında yaylalar ve tepelik sahalı vardır. Genel olarak ilçenin deniz seviyesinden yüksekliği 1.050 m. olup en alçak yer Yazıbaşı Köyü'nün Kocasu kıyıları (500 m.), en yüksek yer Tepel Tepesi (2.052 m.) zirvesidir.

1.2. İdari Yapı

Tablo 1. Köyler

Akçapınar	Alpağut	Avdan	Baraklı	Basak	Belenören	Bıyıklıalanı	Çayören	Dağ Demirciler
Davutlar	Dedeler	Delice	Denizler	Durak	Düvenli	Epçeler	Gelemiş	Gököz
Harmancık Demirci	Haydar	Issızören	Karaardıç	Kemaliye	Kıran Işıklar	Koca Kovacık	Kozbudaklar	Menteşe
Sorgun	Uzunöz	Yağcılar	Yazıbaşı	Yunuslar	Dağdibi	Harmanalanı	Pınarcık	

Kaynak : Türkiye İstatistik Kurumu- ADNKS (Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi), 22.11.2012, 17:05.

¹ http://www.keles.gov.tr/default_B1.aspx?content=1065, 21.11.2012, 17:15.

1.3. Tarih²

Keles ve civarı milattan önceki devirlerden itibaren çeşitli devletlerin hâkimiyeti altına girmiştir. Yöre; Etilerin, Friglerin, Lidyalıların, Bitinyalıların, Romalıların ve Bizanslıların tahakkümünden sonra ilk kez 1075 yılında Anadolu Selçukluları döneminde Türklerin eline geçmiş ancak 1097 yılındaki I. Haçlı Seferi sonunda Bizanslılarca geri alınmış ve bundan sonra da Osmanlılara kadar Bizans sınırları içinde kalmıştır. Keles ve civarında; eski uygarlıklara (özellikle Roma,Bizans) ait süs eşyası, sikke-para, mühür, erzak küpü vs. gibi küçük eşya ile kilise, tapınak, hamam gibi bina kalıntısı oldukça fazladır. Eldeki bulgulara göre en eski yerleşim yerleri; Belenören, Akçapınar ve Uzunöz köyleri arasındaki bölge, Küçükkavacık Mahallesi civarı ve Baraklı Köyü civarındır. Yapılan araştırmalar neticesinde bu bölgenin Roma Devri olarak adlandırılan dönemde (M.Ö. 395-M.Ö.65) Kral Yolu denilen işlek ve önemli bir ticaret yolu üzerinde bulunduğu tesbit edilmiş, ayrıca Kocasu'ya hakim bir tepe üzerinde oldukça büyük bir tapınağın varlığı ortaya çıkarılmıştır. 13.yüzyıl başlarında Anadolu'ya gelen Türk boylarından Oğuzlar'ın Kayı boyuna mensup Ertuğrul Gazi ve ona bağlı yörük aşireti Anadolu Selçuklu Sultanı I.Alaeddin Keykubad tarafından kendilerine Söğüt yaylak, Domaniç kışlak olarak verilmek suretiyle Ankara'nın batısına Karacadağ denilen bölgeye yerleştirilmiştir. Bu şekilde Anadolu'nun Bizans sınırına yerleşen Ertuğrul Gazi burada fetihlere başlamış ölümünden sonra oğlu Osman Gazi de bu fetihleri devam ettirerek geniş bir bölgeyi yurt edinmiştir. Bu dönemlerde Keles ve civarı da Osmanlıların hakimiyetine geçmiştir. 1360-1385 yılları arasında ilçe merkezinde bir hamamın ve bir camiin yapılmış olması buna işaret etmektedir.

İlçe, civarı gerek Osmanlı döneminde gerek sonrasında mühim bir düşman işgali görmemiştir. Ancak; 8 Temmuz 1920'de Bursa'yı işgal eden Yunanlılar bir yıl sonra 10 Temmuz 1921 tarihinde Keles'e de bir karakol açmışlar, ilçeye gelen Yunan Müfrezesi bir müddet Cuma Mahallesi'nde daha sonra da Yenice Mahalle'de karargah kurmuştur. Yunanlıların Keles'e asker göndermelerinin en önemli sebebi; dağ yöresindeki milis kuvvetlerini sindirmek ve özellikle Bursa'nın Ankara ile olan haberleşme bağlantısını kesmektir. Zira; işgal süresince Bursa'nın Ankara ile olan haberleşmesini Tavşanlı ve Kütahya üzerinden dağ yöresindeki milis kuvvetleri sağlamış, bu yörenin işgalinden sonra Bursa'nın Anadolu ve Ankara ile olan haberleşme bağlantısı tamamen kesilmiştir. Yunanlılar; Canip Efe, Topal Sadettin Efe, Kabakçı Salih Efe ve İbrahim Efe'ye bağlı milis kuvvetlerinin gayretleri neticesinde yörede mühim bir zarar vermeden Büyük Taarruz'dan sonra ilçeyi boşaltmışlardır. Yukarıda adı geçen dağ yöresi milis kuvvetlerinin Bursa'nın kurtuluşunda sayısız hizmetleri olmuş, büyük yararlılıklar göstermişlerdir.

1.4. Nüfus

Tablo 2. Yıllar İtibariyle Nüfus

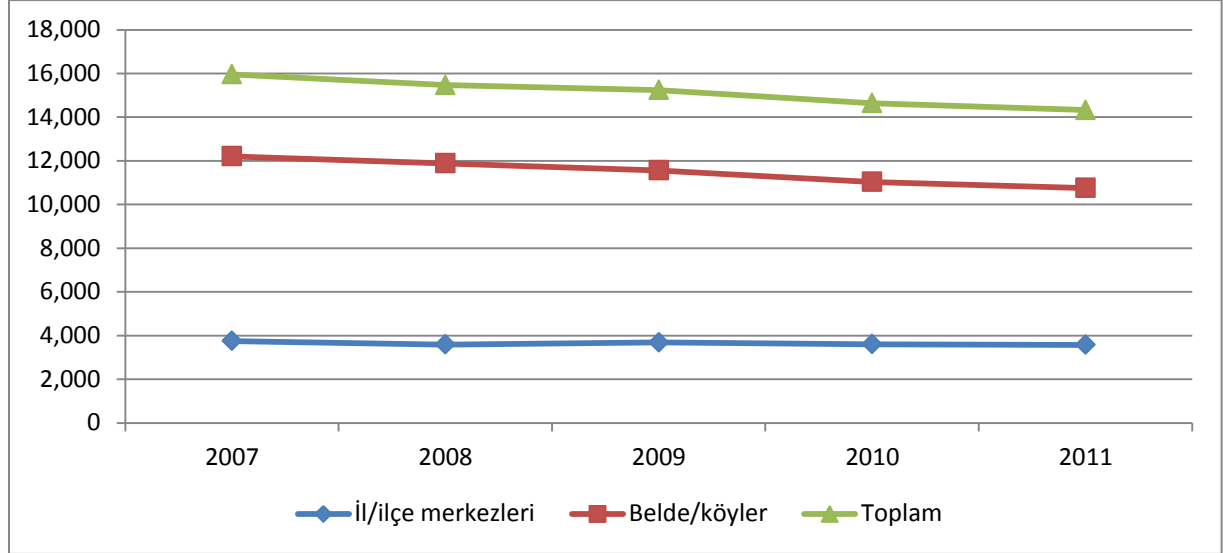
	İl/ilçe merkezleri	Belde/köyler	Toplam
2007	3,749	12,210	15,959
2008	3,585	11,883	15,468
2009	3,681	11,561	15,242
2010	3,606	11,035	14,641
2011	3,570	10,757	14,327

Kaynak : Türkiye İstatistik Kurumu- ADNKS (Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi)

² <http://www.keles.bel.tr/modules.php?name=Tarihi>, 22.11.2012, 17:09.

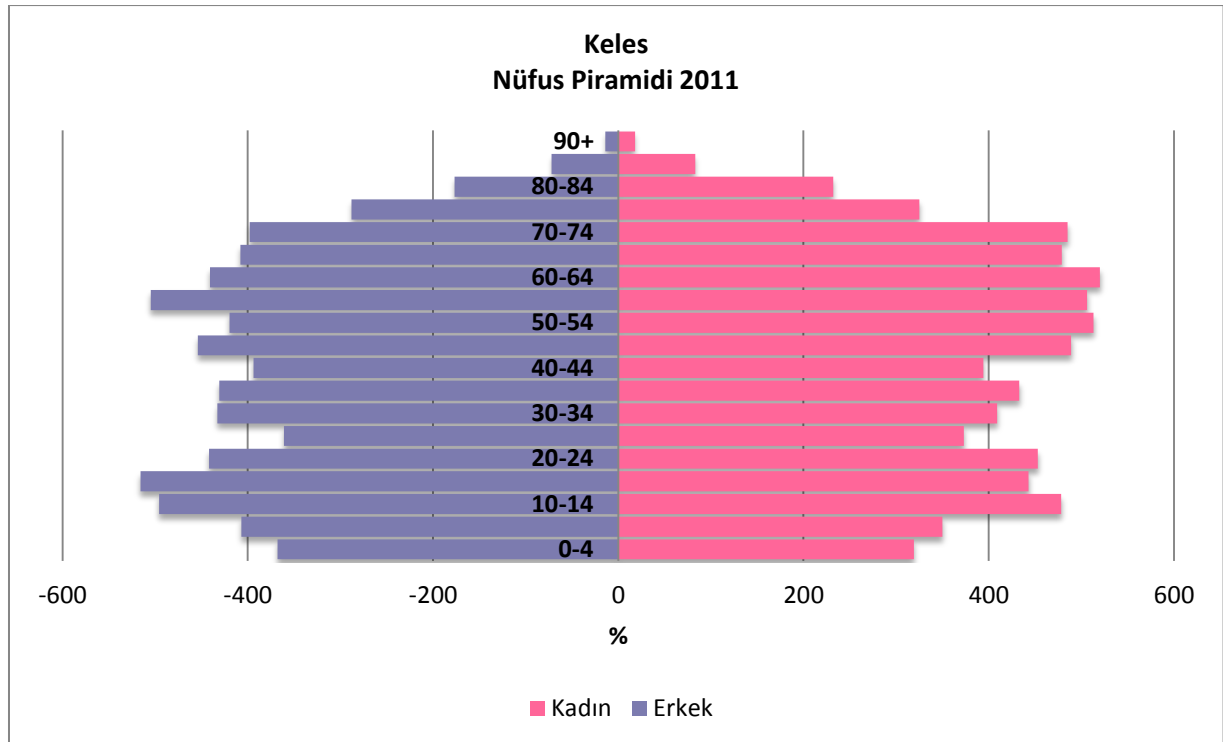
Keles'te 2011 yılı sonu itibariyle 14327 kişi yaşamaktadır. Nüfusun %50,96'sını kadın nüfusu oluşturmaktadır. Yıllar itibariyle incelendiğinde, genel olarak ilçe merkezi hem de köylerdeki nüfusta 2009-2011 yılları arası düşüş yaşandığı görülmektedir.

Grafik 1. Keles Nüfus 2007-2011

Kaynak : Türkiye İstatistik Kurumu- ADNKS (Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi)

Grafik 2. Keles İlçesi Nüfus Piramidi

Kaynak : Türkiye İstatistik Kurumu- ADNKS (Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi)

İlçe nüfusunun ortanca yaşı 42,9'dur ve buna göre Keles İlçesi Bursa ilinin en yaşlı 2. ilçesidir.

1.5. Sosyal Yapı

1.5.1. Eğitim

İlçede erkek okuryazarlık oranı ile kadın okuryazarlık oranı arasında %10'dan daha fazla bir fark olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Yıllar İtibariyle Okuryazarlık Oranları

	(%)
Okuryazarlık Oranı	89,46
Kadın Okuryazarlık Oranı	83,88
Erkek Okuryazarlık Oranı	95,32

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu- ADNKS (Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi)

Tablo 4. Eğitim Durumu

Okul/Kurum Sayısı	17
Derslik Sayısı	103
Öğrenci Sayısı	1866
Öğretmen Sayısı	276

Kaynak: <http://keles.meb.gov.tr/>, 23.11.2012, 08.50.

İlçede okulların genel olarak küçük olduğu ve derslik başına öğrenci sayısının (18), Bursa geneline göre (34)³ düşük olduğu görülmektedir.

İlçede Uludağ Üniversitesi'ne bağlı bir meslek yüksekokulu faaliyet göstermektedir. Bu meslek yüksekokulunda

- Bilgisayar Programcılığı Programı
- Gıda Teknolojisi Programı
- İşletme Yönetimi Programı
- Bankacılık ve Sigortacılık Programı
- Organik Tarım Programı

bulunmaktadır⁴.

1.5.2. Sağlık⁵

İlçedeki sağlık ocağı ilçe hastanesine dönüştürülmüştür. Ana bina 1961 yılında hizmete girmiş olup, ek bina yoktur. Ana binanın toplam kapalı alanı 1000 m2'dir. Ana binada poliklinik hizmetleri, yataklı servis, acil, doğum ve idari hizmetleri verilmektedir. Mevcut hastane binasının bulunduğu Cuma Mahallesiinde yapılması planlanan yeni 25 Yataklı Keles Entegre Devlet Hastanesinin yapım ihalesi TOKİ tarafından 09.04.2012 tarihinde yapılmış olup inşaatı başlanılan Keles Entegre Devlet Hastanesi 4.000.000,00 TL proje bedeline sahiptir. Hastanenin 2014 yılında bitirilmesi hedeflenmektedir.⁶

³ <http://bursa.meb.gov.tr/>, 22.11.2012, 09.51.

⁴ <http://keles.uludag.edu.tr/>, 23.11.2012, 08.56.

⁵ <http://www.trhastane.com/keles-ilce-hastanesi-4201.html>, 23.11.2012, 09:01

⁶ <http://www.yoremguncel.com/keleste-hastane-insaati-basladi-izle.html>, 23.11.2012, 09:01

2. Ekonomik Görünüm

2.1. Genel

İlçede ekonomik hayat tarım, hayvancılık, ormancılık üzerine kurulmuştur. Ayrıca, ülke çapında da ünlü olan ve yörük şenliklerinin yapıldığı Kocayayla, özellikle turizm açısından önemli bir konuma sahiptir. Uludağ'ın güney eteklerinde kurulu olan ilçe aynı zamanda dağ turizminin de yapıldığı bir bölgedir.

İlçenin ekonomik hayat bağlamında öncelikli olarak Bursa merkez, Büyükorhan, Orhaneli ve Harmancık ilçeleri ile yakın ilişkiler içinde olduğu görülmektedir.

İlçe sakinlerinin ekonomik durumuyla bilgi sağlayabilecek, ilgili ilçedeki trafik tescil büro kayıtlarına göre, ilçe trafik tescile kayıtlı motorlu kara taşıtı sayısı tüm ilin taşıt sayısının %0,33'üne karşılık gelmektedir.

Tablo 5. Motorlu Kara Taşıtları 2010

	Bursa Toplam Sayı	Keles Toplam Sayı	İlçenin İl İçindeki Payı (%)
Toplam	538 598	1 796	0.33
Otomobil	271 160	475	0.18
Minibüs	8 314	84	1.01
Otobüs	10 528	61	0.58
Kamyonet	110 284	361	0.33
Kamyon	22 342	80	0.36
Motosiklet	63 979	98	0.15
Özel Amaçlı	972	6	0.62
Traktör	51 019	631	1.24

Kaynak : Türkiye İstatistik Kurumu

Not : 2010 yılı sonu itibariyle söz konusu ilçe trafik tescil bürosuna kayıtlı taşıtlara göre verilmiştir.

2.2. Turizm

İlçe turizm potansiyeli açısından önemli bir avantaja sahiptir. Özellikle Osmanlı Devletinin kurulduğu dönemde üs olarak kullanılan Kocayayla, günümüzde hala Yörük şenliklerinin yapıldığı önemli yerlerden biridir. Bu amaçla düzenlenen şenliklere her yıl binlerce kişi katılmaktadır. Uludağ'ın güney yamaçlarında yer alan ilçe aynı zamanda doğa turizmi açısından da çok önemli potansiyel barındırmaktadır. Kocayayla'da özel bir işletme tarafından yürütülen ve dağ turizmi olanaklarının sunulduğu güzel bir kamp alanı olmasına rağmen yeterli ilgi görememektedir. Bölgedeki yaylaların, göletlerin değerlendirilmesi ile ciddi anlamda yerel ve yabancı turist çekilebilme durumu vardır.

Ayrıca, ilçede var olan ve eğitim bakımından rafting sporuna uygun olduğu görülen Kocasu turizm potansiyeli olan doğal varlıklar arasında sayılabilir. Eko turizmin bir başka çeşidi olarak da dağcılık için uygun birçok alan bulunan ilçede, yine eko turizm kapsamında balıkçılığın yapılabileceği alanlar da mevcuttur.

İlçede yer alan Haydar Köyü'nde şifalı kaplıca suları bulunmaktadır. Turizme yönelik bir tesisleşmenin olmadığı bu bölgede bu suların termal turizme kazandırılması hem ilçe hem de köy için önemli bir gelir kaynağı olacaktır.

Ticari olarak öne çıkan ürünler:

Kocayayla: Uludağ'ın güney eteklerinde bulunan Kocayayla, Bursa'nın en ünlü piknik ve mesire yerleri arasındadır. Açık çayır ve mera alanına sahip olan Kocayayla, Türkiye'nin de en büyük yaylalarından biridir. Deniz seviyesinden yüksekliği 1.200 m. olan yayla; bol oksijenli temiz havası ile kalp, verem, akciğer, astım, anemi ve benzeri hastalıklar için tavsiye edilen nitelikler taşıması sebebi ile doğa turizmi açısından çok önemli bir potansiyel taşımaktadır.

Kocasu: Havzasının verimli tarım topraklarına sahip olması yanında özellikle rafting sporu için uygun şartları barındırmaktadır. Bu bölgede doğa turizmi kapsamında uygulanacak bütüncül bir projenin önemli bir ayağı olacak potansiyele sahiptir.

2.3. Tarım, Hayvancılık ve Ormancılık

İlçede genç nüfusun şehir merkezine göç etmesi sebebi ile genelde orta yaş kesimin yaşadığı görülmektedir. Geleneksel tarım üretim yöntemlerinin yoğun olarak kullanılması yanında belli başlı köylerde modern tarım üretimi uygulaması denetlenmektedir (Belenören Köyü).

Tarımda özellikle ekonomik gelir getirmesi açısından meyveciliğin ön planda olduğu; kiraz, vişne, çilek ve cevizin önemli derecede üretiminin yapıldığı görülmektedir. Kiraz üretiminin ilçenin birçok bölgesinde yapılması (6000 ton kadar yetiştirilme potansiyelinin olduğu tahmin edilmektedir), gelir açısından farklı ürünlerin de denenmesine yol açmıştır. Vişne üretimi de 2007 yılı öncesinde son derece önemli bir gelir kaynağı iken alım fiyatının düşmesi sebebi ile eski ilgisini kaybetmiştir. Bu amaçla özellikle kırsal kalkınma projeleri kapsamında ceviz, badem, üzüm ve yem bitkileri üretiminin desteklendiği belirtilmektedir. Bu ürünlerden özellikle ceviz üretimine, bakımının 3 yıl gibi az bir zaman alması; boş ve kıraç arazilerin değerlendirilmesi gibi nedenlerden dolayı önemli sayılabilecek bir yönelimin olduğu görülmektedir. Badem üretiminin ise sınırlı bir alanda yapılabildiği görülmektedir. Bu meyvelere ek olarak Belenören Köyü'nde şeftali üretimi de sınırlı da olsa yapılmaktadır.

Tarım ürünlerinin çeşitliliği açısından değerlendirildiğinde sulama olanaklarının yetersiz olduğu ve tarımsal sulamanın ise sadece merkez göletlerde yapılabildiği vurgulanmıştır. İlçede tarımsal ürünlerde yaşanan problemlerin tespiti ve giderilmesi için Yalova araştırma merkezinden destek alınmaktadır.

Meyvecilik yanında ilçede sebzeçiliğin de bir ölçüde yaygın olduğu, fakat üretilen ürünlerin ticari anlamda değerlendirilmediği, ilçe sakinlerinin kendi ihtiyaçları doğrultusunda tükettiği söylenmiştir. Bu ürünlerin önemli bir kısmı da ilçeden merkezlere göç etmiş aile bireylerine gönderildiği ve bu şekilde bu bireylerin desteklendiği görülmüştür. İlçede üretilen belli başlı ürünler arasında yer alan domates (Kemaliye ilçesinde üretimi yoğun) aynı zamanda özellikle Kütahya'nın Simav ilçesinden; kavun ve karpuz ürünleri de Bursa merkezden getirilmekte ve ilçede satışı yapılmaktadır. Ek olarak Orhaneli'den salçalık biber; Harmancık'tan balya ve yonca alımı yapılırken, Büyükorhan ilçesi ile genelde hayvan satışları dolayısı ile ekonomik ilişkide bulunmaktadır. Bazı dönemlerde de ürün hasadı için Orhaneli ve Büyükorhan'dan günlük işçi gelmektedir.

Hayvancılık, önceleri ilçede önemli bir uğraş iken, özellikle genç nüfusun göç etmesi sebebi ile eski yoğunluğunu kaybetmesine yol açmıştır. Buna rağmen ilçede 6500 civarında büyükbaş, 25-30 bin dolaylarında da küçükbaş hayvanın bulunduğu tahmin edilmektedir. İlçede bulunan 2 mandırada peynir ve yoğurt üretimi yapılmaktadır. Ayrıca ilçede bir dönem Romanov koyun yetiştiriciliği de denenmesine rağmen bakım ve ilgi azlığı nedeniyle yeterli başarıya ulaşılamamıştır.

İlçede arıcılık faaliyetlerinin geliştirilmesi için de bir dönem yoğun bir çaba sarf edilmesine rağmen başarılı olunamamıştır. Özel bakım ve ilgi gerektirmesi ve aynı zamanda arıların uyum sorunu yaşaması (Muğla arısı kullanılmış) sebebi ile bu sektörde yeterince başarı sağlanamamıştır. Bazı köylerde bu işi profesyonelce yapan ve başarı gösteren kişiler de bulunmasına rağmen arıcılığın bu ilçede ilgisini kaybettiği görülmektedir.

Ticari olarak öne çıkan ürünler

Kiraz: Genelde ihraç edilmekte ve bir bölümü İstanbul pazarına gönderilmektedir.

Badem: Bursa merkeze satışı yapılmaktadır; çerez amaçlı tüketilmektedir.

Büyükbaş Hayvan: B. Orhan hayvan pazarında ve kurbanlık olarak satışı yapılmaktadır.

Süt ve Süt Ürünleri: İlçede mevcut olan iki mandırada ayrı ayrı yoğurt/yoğurt ve peynir üretimi yapılmaktadır.

Tablo 6. Seçilmiş Bazı Tarımsal Ürünlerin Üretim Değerleri

Tahıl ve Ot	Üretim (ton)	Sebze	Üretim (ton)	Meyve	Üretim (ton)
Mısır (Silajlık)	6.900	Domates (Sofralık)	1.503	Çilek	4.675
Patates (Diğer)	4.400	Fasulye (Taze)	660	Kiraz	3.025
Buğday (Diğer)	3.433	Biber (Sivri)	177	Üzüm (Sofralık- Çekir.)	1.353
Yonca (Yeşil Ot)	2.480	Hıyar (Sofralık)	144	Vişne	865
Fig (Yeşil Ot)	1.500	Kabak (Sakız)	104	Ceviz	477

Kaynak: İlçe Çalışmaları-Ön Hazırlık

Tablo 7. Büyükbaş Hayvancılık 2011

Hayvan Adı	Yetişkin (baş)	Genç-Yavru (baş)	Toplam (baş)	Sağılan hayvan sayısı (baş)	Süt (Ton)
Sığır(Melez)	2 749	1 503	4 252	1 509	5847.49
Sığır(Melez)	848	503	1 351	448	1220.93
Sığır(Yerli)	5		5	4	5.07

Kaynak : Türkiye İstatistik Kurumu

Tablo 8. Küçükbaş Hayvancılık 2011

Hayvan Adı	Yetişkin (baş)	Genç-Yavru (baş)	Toplam (baş)	Sağılan hayvan sayısı (baş)	Süt (Ton)
Koyun (Yerli)	16 156	10 300	26 456	12 353	963.54
Keçi(Kıl)	3 517	500	4 017	2 650	294.10

Kaynak : Türkiye İstatistik Kurumu

Tablo 9. Arıcılık 2011

Arıcılık köy sayısı	Yeni kovan sayısı	Eski kovan sayısı	Toplam kovan	Bal üretimi (ton)	Balmumu üretimi (ton)
10	1 130		1 130	12	0.64

Kaynak : Türkiye İstatistik Kurumu

3. İlçe Görüşleri

3.1. İlçeye Özgü İhtiyaçlar ve Sorunlar

1. İlçede yaşayanların genel anlamda orta yaşın üzerinde olması, genç nüfusun bu bölgede kalmaması ve şehir merkezlerinde yaşamayı tercih etmesi, bölgedeki ekonomik faaliyetlerin zayıflamasına neden olmuştur.
2. Özellikle genç nüfusun sosyal olanakların azlığı, tarım ve hayvancılık ile uğraşmak istememesi sebebi ile şehir merkezlerine göç etmeleri, bu kişilerin uyum sorunu yaşaması ve maddi zorluklarla karşı karşıya kalmasına sebep olmaktadır. Dolayısı ile bu yörede yaşayan aile büyükleri, şehirde yaşamak isteyen genç nüfusa maddi anlamda (tarım ve hayvan ürünleri, kredi vb.) destek olmaktadır.
3. Dağ ilçelerinde yaşanan genel bir sorun olarak gelecek yıllarda yaşanması muhtemel ve Bursa'yı da doğrudan etkileyecek problemlerin başında şehirde yaşayan ve maddi açıdan dağ yöresindeki aile büyüklerine ihtiyaç duyan insanların bu desteğin kesilmesi durumunda yaşayacakları zorluklar gelmektedir. Yaşlı nüfusun çokluğu ve genç nüfusun gittikçe azalması bu desteğin ileriki yıllara sona ereceğini ve şehirde yaşayan dağ yöresi insanların çok büyük maddi sıkıntılar yaşayacakları tahmin edilmektedir.
4. Sulama olanaklarının yetersizliği sebebi ile ilçede yetiştirilen tarım ürünleri oldukça sınırlı sayıdadır. Sulama olanaklarının ilçe merkezine yakın bölgelerde olması, diğer bölgelerin tarımsal arazi olarak kullanılmasının önünde problemler yaratmaktadır. Ürün çeşitliliğinin artırılması için sulama projelerine ve tesislerine ciddi ihtiyaç olduğu belirtilmektedir.
5. Bölgedeki, özellikle turizm açısından önemli bir fırsat olarak görülen Kocayayla şenliklerinden yöre insanının yeterince yararlanamadığı ortaya çıkmaktadır. Bu konuda, özellikle şenlik sırasında dağ yöresi insanların ekonomik olarak gelen turistlere daha fazla olanak sunması gerektiği öne çıkan hususlardan biridir (Turizm, tarımsal ve hayvansal üretim).
6. İlçede yetiştirilen ürünlerin ticari gelirinden ilçedeki çiftçilerin daha fazla yararlanabilmesi için kooperatifçiliğin geliştirilmesi büyük önem arz etmektedir.
7. İlçede acil sağlık hizmetlerinin geliştirilmesinin önemli olduğu vurgusu yapılmaktadır.
8. Su gücünün daha verimli kullanılabilmesi için alternatif ve maliyeti az projeler gerekmektedir. Bir örneği olarak su gücü pompa sulama sistemi olarak belirtilmiştir. Suyun akış gücü ve rakımının sağlayacağı fayda ile geniş alanları sulama imkânının ortaya çıkarılacağı düşünülmektedir. Fakat bu konuda başta yöre insanı olmak üzere ilçe ileri gelenlerinin bilgilendirilmesi ve örnek sistemlerin kurulması gerekmektedir.

3.2. İlçede Yapılması Hedeflenen ve/veya Düşünülen Projeler

1. İlçede sağlık hizmetlerinin geliştirilmesi amacı ile 50 yataklı bir hastane yapılmaktadır.
2. 2005 yılında ilçede Susurluk Enerji Havzası Ağaçisar Sulama Barajı adında bir HES yapısı için proje çalışmaları başlatılmış durumdadır. Fakat çalışmalar oldukça yavaş ilerlemekte ve yöre halkı projenin hangi aşamada olduğunu bilmemektedir.
3. İlçede var olan kömür işletmelerinin özelleştirilmesi söz konusudur. Bu kapsamda yapılacak ihale ön hazırlık aşamasındadır. İlgili işletme için biri İzmir'den biri de Güney Kore'den olmak üzere iki firmanın tesisleri incelediği belirtilmiştir.
4. Kocakavacık Köyü'nde bir sulama barajının (gölet) ihalesi yapılmış ve inşaatı başlama aşamasındadır. Bu gölet sayesinde ilgili bölgede özellikle sebze üretiminin artırılması hedeflenmektedir.

5. Kocayayla'da yapılması düşünülen bir gölet projesi mevcuttur, hem sulama hem de turistik amaçlı kullanılabilme imkanları proje kapsamında değerlendirilmektedir.
6. İlçede büyükbaş ve küçükbaş hayvan kesiminin sağlıklı bir şekilde yapılabilmesi için mezbaha yapılmaktadır. Ayrıca ilçedeki süt ve süt ürünlerinin daha katma değerli şekilde değerlendirilmesi için BESAŞ Süt İşletmesinin kurulması gündemdedir.
7. İlçedeki altyapı projelerinin başında, içme suyu borularının yenilenmesi gelmektedir. Büyükşehir sınırlarının genişletilmesi ile büyükşehir sınırlarının da kapsayacağı; dolayısı ile altyapı projelerinin de büyükşehir belediyesi tarafından sağlanması söz konusu olacaktır.
8. Yine çevresel kirliliğin önlenmesi kapsamında ilçe özelinde bir arıtma tesisinin yapılması düşünülmektedir.
9. Kocayayla'nın doğa turizmi açısından daha etkin bir şekilde değerlendirilebilmesi amacıyla, yaylada bulunan kamp alanının genişletilmesi ve olanaklarının artırılması düşünülmüyor. Ancak şu an özel bir işletme tarafından yürütülen bu bölge ile işletme konusunda problemler mevcuttur.
10. Bursa-Keles Karayolu büyük aşamada bitmiş olmasına rağmen bazı bölgelerde yaşanan toprak kaymaları nedeniyle onarım ve bakım çalışmaları yapılmaktadır.

3.3. Bölge ve ülke kalkınması için gerekli alanlar hakkında ilçe görüşleri

1. Bölgesel anlamda özellikle dağ yöresinden şehir merkezlerine olan göç ciddi ve çözüm bulunması gerek sosyal bir tehlikedir. Şu aşamada şehir merkezlerine göç eden ve buralarda hayata başlayan genç nüfusa önemli destek ölçüde yine dağ yöresindeki yaşça büyük aile bireylerinden gelmektedir. Fakat ileriki dönemlerde bu bölgeden destek alma durumu sona erdiğinde, şehirde yaşayan kesim ciddi anlamda büyük maddi problemler yaşayacaktır.
2. Ülkemizde ciddi bir sanayi atılımı yapılmasına rağmen, sanayi üretimi için elverişli şartların bulunmadığı bölgelere özgü alternatif ve ciddi anlamda destekleyici devlet mekanizmalarının hayata geçirilmesi gerekmektedir. Uygulanan teşvik yasası genel olarak özel teşebbüs odaklıdır; fakat özel sektörün faaliyette bulunmak istemeyeceği bölgelerde devletin etkin rol oynaması gerekmektedir. Özellikle tarım alanında (sulama tesisleri başta olmak üzere) bu desteğe ihtiyaç vardır.

3.4. BEBKA Proje Çalışmaları

1. **Teklif Çağrısı:** 2011 PTÇ-Çevre ve Enerji
Proje Adı: Güneş enerjisi ile meyve ve sebze kurutma tesisi
Başvuru Sahibi: Keles İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Sonuç: Ön incelemede ret
2. **Teklif Çağrısı:** DFD 2011
Proje Adı: Kırsalda Katı Atık Yönetimi
Başvuru Sahibi: Bursa İl Özel İdaresi (Keles İlçesi Proje Dâhilinde)
Sonuç: 75 / Asil (2 Başvuru, diğer proje yürütüldü)

Kaynaklar:

İlgili rapor, Bursa İlçe Tarım Müdürlüğü, Wikipedia ve ilçe ziyaretleri ve
http://www.keles.gov.tr/default_B1.aspx?content=1065
<http://www.keles.bel.tr/modules.php?name=Tarihi>
<http://bursa.meb.gov.tr/>

<http://keles.uludag.edu.tr/>

<http://www.trhastane.com/keles-ilce-hastanesi-4201.html>

<http://www.yoremguncel.com/keleste-hastane-insaati-basladi-izle.html>

kaynaklarından elde edilen bilgilerle oluşturulmuştur.